

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА**

ГОРГОЛЬ Віталій Петрович

УДК 378.4:792.8]:111.852](043.3)

**ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
МАЙБУТНІХ ХОРЕОГРАФІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2024

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ).

Науковий керівник – доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник
Філіпчук Наталія Олександрівна,
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України, провідний
науковий співробітник відділу змісту і
технологій педагогічної освіти (м. Київ).

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Горбенко Сергій Семенович,
Український державний університет імені
Михайла Драгоманова, професор кафедри
теорії та методики музичної освіти,
хорового співу та диригування (м. Київ);

кандидат педагогічних наук, доцент
Андрощук Людмила Михайлівна,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
завідувач кафедри хореографії (м. Київ).

Захист відбудеться 18 грудня 2024 р. об 11 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.451.01 в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, за адресою: 04060, м. Київ, вул. М. Берлинського, 9, 5-й поверх, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитися на сайті www.ipood.com.ua та у бібліотеці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України за адресою: 04060, м. Київ, вул. М. Берлинського, 9.

Автореферат розіслано 16 листопада 2024 р.

Заступник голови спеціалізованої вченої ради

Галина СОТСЬКА

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Зростання національної самосвідомості суспільства в умовах боротьби України за свободу і незалежність, відродження національної ідентичності, що відбувається насамперед у культурно-мистецькому просторі, передбачає інноваційні зміни у хореографічній освіті. Суспільство відчуває потребу у фахівцях з хореографії з високим рівнем культури, соціальної та творчої активності, здатних виконувати високу місію збереження, розвитку, презентації у світовому полікультурному просторі хореографічного мистецтва України. Це зумовлює підвищення вимог до підготовки майбутніх хореографів, що сприятиме формуванню професійних, висококультурних фахівців зі сформованою естетичною культурою. На це спрямована і державна освітня політика, що знайшло відображення в національних (Законах України «Про освіту» (2018), «Про вищу освіту» (2014), «Про культуру» (2011); Концепції розвитку педагогічної освіти (2018); Концепції сучасної мистецької школи (2017); Положенні про мистецьку школу (2018); стандарті вищої освіти за спеціальністю 024 Хореографія галузі знань 02 Культура і мистецтво для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (2020); професійному стандарті «Викладач мистецької школи (за видами навчальних дисциплін)» (2022)) і зарубіжних («Дорожня карта мистецької освіти», прийнята на Всесвітній конференції з освіти в галузі мистецтв (Лісабон, 2006); програма ЮНЕСКО «Сталий розвиток мистецької освіти для заохочення різноманітності форм культурного самовираження» (Сеул, 2010)) законодавчих, нормативно-правових актів, у яких наголошується на необхідності підвищення якості хореографічної освіти з метою формування професійно значущих якостей фахівців.

Важливе значення у дослідженні проблеми формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці мають праці українських і зарубіжних учених, предметом наукового пошуку яких є: теоретико-методологічні основи мистецької освіти (Г. Васянович, І. Зязюн, А. Камінський, Л. Левчук, Л. Лимаренко, Л. Мозговий та ін.); тенденції розвитку неперервної освіти (М. Вовк, О. Дубасенюк, Л. Лук'янова, Н. Ничкало, Л. Хомич, О. Кучерявий та ін.); теорія і практика підготовки майбутніх педагогів мистецького фаху (О. Комаровська, С. Коновець, О. Олексюк, В. Орлов, Г. Падалка, О. Рудницька, Н. Сулаєва, О. Щолокова, Т. Дж. Фроулі (Т. J. Frawley), І. Морган (I. Morgan) та ін.); історичні аспекти становлення національної мистецької, хореографічної освіти (Т. Благова, О. Бігус, К. Зозуля, М. Марушка, І. Мурована, М. Погребняк, Н. Філіпчук та ін.); особливості підготовки майбутніх учителів хореографії (О. Бурля, Ю. Волкова, В. Володько, Лі Ян, Лю Цяньцян, І. Макарова, О. Мартиненко, О. Реброва, Ю. Ростовська, І. Сідорова, Ю. Тараненко, Дж. Батервот (Jo. Butterworth) та ін.); зарубіжний досвід підготовки хореографів (Д. Бідюк, Л. Гаврілова, І. Герц, Г. Ніколаї, І. Ткаченко, А. Ділс (A. Dils), І. Руплінкала (I. Pulinkala), Д. Ріснер (D. Risner) та ін.). У контексті проблеми дослідження науковий інтерес становлять дисертаційні роботи з проблеми формування естетичної культури майбутніх педагогів різних

спеціальностей у закладах вищої освіти, зокрема учителів музичного мистецтва (Л. Побережна); учителів образотворчого мистецтва (Г. Сотська); учителів трудового навчання (В. Титаренко); виховання естетичної культури учителів хореографії (Лю Сін'тін).

Попри належне розроблення вченими різних аспектів проблем мистецької освіти, важливі аспекти формування естетичної культури майбутніх хореографів залишаються недостатньо дослідженими. Аналіз теорії і практики формування естетичної культури майбутніх хореографів у закладах вищої освіти дав змогу виявити низку *суперечностей* між:

- об'єктивною потребою суспільства в якісній професійній підготовці майбутніх хореографів як носіїв національної хореографічної культури і дискретністю формування естетичної культури фахівців хореографічного фаху в закладах вищої освіти;

- необхідністю підготовки майбутніх хореографів до прояву естетичної культури і недостатнім рівнем використання потенціалу формальної, неформальної та інформальної освіти у їхній професійній підготовці;

- необхідністю використання інноваційних моделей, методик, технологій навчання майбутніх хореографів і реальним станом їх реалізації в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Необхідність розв'язання суперечностей, практична значущість проблеми, недостатня розробленість теоретичних і методичних засад проблеми професійної підготовки майбутніх хореографів у закладах вищої освіти зумовили вибір теми дисертації **«Формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах наукової теми Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України «Естетичні та етичні чинники розвитку професійного досвіду викладачів вищих педагогічних навчальних закладів» (РК 0114U003167). Тему дисертації затверджено вченою радою Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (протокол № 3 від 11 березня 2016 р.).

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх хореографів у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – організаційно-методична модель формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні й розробленні організаційно-методичної моделі формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти та експериментальній перевірці її ефективності.

Мету дослідження конкретизовано у **завданнях**:

1. Здійснити теоретичний аналіз проблеми формування естетичної культури майбутнього хореографа в українському та зарубіжному освітньому просторі.

2. Схарактеризувати зміст і структуру естетичної культури майбутніх хореографів.

3. Визначити критерії, показники та рівні сформованості естетичної культури майбутніх хореографів.

4. Обґрунтувати педагогічні умови формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти.

5. Розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити організаційно-методичну модель формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти.

Концептуальна ідея дослідження. Естетична культура майбутніх хореографів має формуватися за умов актуалізації викладачами закладів вищої освіти потужного естетичного потенціалу професійної підготовки майбутніх фахівців, оновлення її змісту, форм, методів, технологій; реалізації в хореографічній освіті мистецько-педагогічних принципів конвергентності формальної, неформальної та інформальної освіти; єдності художньо-естетичного та технічного; удосконалення методики навчання танцювального мистецтва на підґрунті сучасних досягнень суміжних наук (психології мистецтва, творчості й спорту, естетики танцю тощо).

Методологічну основу дослідження становлять положення естетичної теорії та концепції культури; філософські ідеї щодо сутності особистості як творця й суб'єкта культури, взаємовпливу загального, одиничного та особливого; фундаментальні положення мистецької педагогіки, психології особистості; концептуальні положення аксіологічного, культурологічного, особистісно орієнтованого, компетентнісного, праксеологічного методологічних підходів.

Теоретичну основу дослідження становлять висновки і наукові положення з проблем: теорії і практики мистецької освіти (С. Горбенко, А. Козирева, Н. Миропольська, І. Мурована, О. Рудницька, Г. Сотська, Г. Філіпчук В. Федорошин, О. Шевнюк, А. Шевчук, О. Щолокова та ін.); філософських та мистецтвознавчих студій з естетики, стилістики, герменевтики танцю (Г. Березова, О. Бойко Т. Білокінь, М. Вантух, В. Верховинець, С. Васірук, К. Василенко, К. Гашенко, С. Дункевич, М. Кеба, І. Спінул, О.Чепалов, Л. Цветкова, Д. Шариков та ін.); розвитку хореографічної освіти в історико-педагогічному дискурсі (Л. Благова, І. Вернудіна, І. Герц, Ю. Горських, Н. Горбатова, О. Жиров, К. Зозуля, М. Марушка та ін.); різних аспектів професійної підготовки майбутніх учителів хореографії та керівників танцювальних колективів (С. Акімова, Л. Андрощук, О. Бикова, Ю. Волкова, В. Володько, О. Голдрич, Є. Завгородня, Є. Зайцев, Б. Колногузенко, С. Куценко, Л. Маркевич, І. Михайлова О. Пархоменко, О. Плахотнюк, Т. Сердюк, Ю. Сивоконь, В. Сосіна, Ю. Тараненко, Чжан Юй, Чжао жуй Сюе, С. Шалапа та ін.); психологічні механізми формування естетичної культури особистості у сфері творчості, мистецтва та спорту (І. Бех, М. Вишнівецька, С. Максименко, Н. Назаренко, В. Рибалка, В. Моргун, О. Мирошник, Л. Роговик, О. Семак та ін.).

Для реалізації мети та розв'язання завдань дослідження використано комплекс взаємопов'язаних **методів**: *теоретичних* – аналіз, синтез,

абстрагування – для визначення сутності і структури естетичної культури майбутніх хореографів; узагальнення та систематизація – з метою теоретичного обґрунтування педагогічних умов і організаційно-методичної моделі формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти; компаративістський метод – задля вивчення зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх хореографів; *емпіричних* – діагностичні (інтерв'ю, авторські та модифіковані анкети, стандартизовані тести, самооцінювання, експертна оцінка, творчі завдання), обсерваційні (включене та опосередковане спостереження), педагогічний експеримент (пошуковий, констатувальний і формувальний етапи) – для визначення рівнів сформованості естетичної культури майбутніх хореографів та перевірки ефективності організаційно-методичної моделі формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти; *статистичні* – математична обробка результатів експерименту та їхня інтерпретація; кількісний і якісний аналіз динаміки рівнів сформованості естетичної культури учасників експерименту.

Організація дослідження. Дослідження здійснювалось упродовж трьох етапів (2016 – 2024 рр.).

На першому етапі (2016 – 2017 рр.) – було простудійовано філософську, педагогічну, мистецтвознавчу літературу, що уможливило систематизувати українські та зарубіжні праці з проблеми дослідження; сформульовано об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження; проаналізовано теоретичні засади дослідження, уточнено сутність базових понять.

На другому етапі (2017 – 2021 рр.) – теоретично обґрунтовано організаційно-методичну модель і педагогічні умови формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти; на основі визначених критеріїв і показників естетичної культури здійснено аналіз стану сформованості означеної якості у майбутніх хореографів; проведено формувальний експеримент.

На третьому етапі (2022 – 2024 рр.) – проаналізовано результати формувального експерименту та здійснено їхнє статистичне оброблення; укладено методичні рекомендації; сформульовано загальні висновки та визначено перспективні напрями подальших наукових пошуків; оформлено рукопис дисертації.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота здійснювалася на базі Національного університету фізичного виховання і спорту України; Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»; Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; Харківської державної академії культури; Львівського державного університету культури імені Івана Боберського. Експериментальним дослідженням на різних його етапах було охоплено 297 студентів та 72 викладача.

Наукова новизна і теоретичне значення результатів дослідження полягають у тому, що:

вперше у вітчизняній педагогічній науці здійснено цілісне дослідження проблеми формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти; теоретично обґрунтовано і розроблено організаційно-методичну модель формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти як сукупність взаємопов'язаних структурних блоків (цільового, методологічного, операційно-процесуального, діагностичного і результативного); обґрунтовано педагогічні умови формування досліджуваної якості у майбутніх фахівців хореографічного фаху (організація професійної підготовки майбутніх хореографів на засадах партнерської взаємодії, що відповідає природі танцювального мистецтва; емоційно-естетичне насичення формальної і неформальної професійної освіти майбутніх хореографів; стимулювання різних видів аксіологічно усвідомленої естетичної діяльності майбутніх хореографів (перцептивної, оцінювальної, виконавської, творчої)); визначено компонентну структуру естетичної культури майбутнього хореографа (аксіологічний, емоційний, когнітивно-рефлексивний і праксеологічний компоненти); критерії (цілісно-семантичний, емоційно-гедоністичний, гносеологічно-рефлексивний, діяльнісно-естетичний) та їх показники; рівні сформованості естетичної культури майбутніх хореографів (високий, середній, низький);

уточнено сутність понять: «професійна підготовка майбутніх хореографів у закладах вищої освіти»; «формування естетичної культури майбутніх хореографів»;

подальшого розвитку набули положення щодо вдосконалення шляхів формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти.

Практичне значення дослідження полягає у розробленні методичних рекомендацій «Організаційно-методична модель формування естетичної культури майбутніх хореографів у закладах вищої освіти»; в оновленні програм навчальної (хореографічної), виробничої (хореографічної) практики у закладах позашкільної освіти, виробничої практики в хореографічних колективах; удосконаленні форм, методів, технологій формування естетичної культури майбутніх хореографів в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти; розробленні тематики методичних семінарів для викладачів хореографічних дисциплін з проблеми формування естетичної культури майбутніх хореографів.

Запропоновані навчально-методичні матеріали дають змогу розширити й збагатити підходи до організації діяльності народних, спортивних бальних колективів; підготовки освітніх івентів у межах фестивалів та конкурсів.

Теоретичні положення, методичні та практичні матеріали, представлені в дисертації, можуть бути використані в закладах вищої та фахової передвищої, початкової мистецької освіти, а також з метою професійного розвитку хореографів-практиків.

Результати дисертаційної роботи впроваджено в освітній процес Національного університету фізичного виховання і спорту України (довідка

№ 031/1051 від 16.09.2024 р.); Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (довідка № 07-11/3638 від 18.09.2024 р.); Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (довідка № 2914/01-35/57 від 20.11.2023 р.); Харківської державної академії культури (довідка № 795/01 від 04.07.2024 р.); Львівського державного університету культури імені Івана Боберського (акт про впровадження від 18.06.2024 р.).

Особистий внесок здобувача. У публікації [5], підготовленої у співавторстві, дисертанту належить обґрунтування сутнісних характеристик поняття «естетична культура майбутніх хореографів».

Апробація результатів дослідження. Матеріали дисертаційної роботи, її основні положення обговорено під час виступів у межах науково-практичних масових заходів різного рівня: *міжнародних науково-практичних конференцій*: «Сучасні тенденції використання дидактичних ідей Яна Амоса Коменського» (Умань, 2012); «Теоретико-практична спадщина А. С. Макаренка в контексті євроінтеграційних тенденцій вітчизняної освіти» (Полтава, 2014); «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXI Каришинські читання) (Полтава, 2014); «Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти» (Умань, 2015); «Зарубіжні письменники і Україна» (Полтава – Кам'янець-Подільський, 2016); «Мистецтво у нелінійному просторі» (Тернопіль, 2023); «Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи» (Умань, 2023); «Теорія і практика мистецької едукції у цивілізаційних викликах сьогодення» (Дрогобич, 2023); «Мережа шкіл новаторства України: розвиток професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників у контексті реалізації неперервної освіти» (Полтава, 2023); «Актуальні проблеми фізичної культури та спорту» (Полтава, 2023); «Мистецтво та мистецька освіта в сучасному європейському соціокультурному просторі» (Запоріжжя, 2024); «Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва» (Херсон – Івано-Франківськ, 2024); *всеукраїнських науково-практичних конференцій*: «Тенденції і перспективи розвитку світового хореографічного і музичного мистецтва» (Полтава, 2013); «Інноваційний підхід в управлінні навчальними закладами» (Житомир, 2014); «Роль і місце мистецької педагогіки у формуванні сучасної особистості» (Кам'янець-Подільський, 2023); «Тенденції і перспективи розвитку хореографічного мистецтва у контексті культурно-освітніх процесів» (Полтава, 2024); *педагогічно-мистецьких читань*: «Неперервна педагогічна освіта ХХІ століття: досвід, інновації, тенденції» (Київ, 2023); *звітних науково-практичних конференцій* Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (2022, 2023); *науково-практичних семінарів*: «Педагогічна майстерність: навчально-методичне забезпечення теорії і технології професійного розвитку вчителя» (до 95-річчя від дня народження В. О. Сухомлинського) (Полтава, 2013); «Підготовка майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління. Наукова мобільність у програмі «Горизонт 2020» (дії Марії Склодовської-Кюрі) (Полтава, 2013).

Публікації. Результати дисертації представлено у 19 публікаціях, з них: 4 статті у наукових фахових виданнях України; 1 стаття у періодичному науковому виданні країни, що входить до Європейського Союзу (Чеська Республіка); 1 розділ у колективній монографії (у співавторстві); 1 методичні рекомендації; 13 публікацій у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Структура й обсяг дисертації. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (370 найменувань, з них 52 – іноземною мовою), 15 додатків на 48 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 339 сторінок, з них 223 сторінки основного тексту. Роботу ілюстровано 17 таблицями, 10 рисунками.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено його об'єкт, предмет, мету, гіпотезу й завдання, викладено концептуальну ідею, представлено методи дослідження, його методологічні і теоретичні основи, виокремлено етапи науково-дослідної роботи та експериментальну базу, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення дослідження, наведено відомості про їх апробацію і впровадження, подано структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі – **«Теоретичні засади професійної підготовки майбутнього вчителя образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів закладу загальної середньої освіти»** – на основі філософських, психолого-педагогічних, мистецтвознавчих джерел розкрито теоретичні засади формування естетичної культури майбутніх хореографів у національній педагогічній науці; схарактеризовано сутність і структуру сформованості естетичної культури майбутніх хореографів; виявлено позитивні зарубіжні практики розвитку означеної якості.

Студіювання вітчизняних наукових праць з проблем теорії і практики мистецької, хореографічної освіти (Д. Бідюк, В. Бутенко, В. Водяна, І. Зязюн, А. Камінський, С. Ключова, Т. Кривошея, С. Куценко, Л. Левчук, Н. Назаренко, Т. Потапчук, О. Петрик, О. Рудницька, Т. Сердюк, П. Фриз, О. Хендрик, О. Чепалов, Д. Шариков) дозволило окреслити термінологічне поле проблеми дослідження, що включає такі поняття, як: «естетика»; «естетична культура»; «естетика танцю»; «хореологія», «хореограф».

З'ясовано, що майбутнього хореографа зі сформованою естетичною культурою характеризує здатність до опанування естетично-чуттєвих образів, стилістики різних танцювальних жанрів, створення хореографічних композицій народно-сценічного, класичного, сучасного танців крізь призму естетичних імперативів, що дозволяє бути ретранслятором хореографічних традицій національної культури, майстром класичних танцювальних практик, носієм інновацій сучасного хореографічного мистецтва.

Доведено, що необхідність формування естетичної культури майбутніх хореографів актуалізує питання їхньої професійної підготовки в закладах вищої

освіти, яка визначається як складна динамічна система, що складається із загальної гуманітарної, фахової, психолого-педагогічної, практичної складових і спрямована на формування спектру професійних компетентностей, що забезпечують успішність подальшої хореографічної виконавської і викладацької діяльності. Результатом професійної підготовки майбутніх хореографів є низка професійних компетентностей і предметних результатів, унормованих у Стандарті вищої освіти зі спеціальності 024 Хореографія галузі знань 02 Культура і мистецтво для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (2020) й в освітньо-професійних програмах, що реалізуються у закладах вищої освіти.

Вивчення та узагальнення практичного досвіду зарубіжних країн дозволило виокремити цінні освітні практики професійної підготовки майбутніх хореографів з урахуванням специфіки формування естетичної культури: міждисциплінарність освітніх програм (США, Велика Британія); інституалізація хореографічної освіти, заснування професійних хореографічних організацій (США); розвиток теорії естетики танцю, естетичної грамотності, емоційної чутливості хореографів (США, Греція); імплементація теорії семіотики танцю (Норвегія); використання візуально-аудіального методу рефлексії руху (США); навчання рефлексії та рефлексивної практики (Велика Британія); наставництво, співпраця закладів вищої освіти і хореографічних осередків (США, Велика Британія); розвиток комп'ютерної хореографії (США, Велика Британія, Греція); використання методу геометричного й алгоритмічного мислення у процесі інтерпретації танцю (Німеччина); стійкий розвиток хореографічних традицій (Палестина, країни Африки, Китай) тощо.

Наукові положення щодо трактування поняття «естетична культура» у контексті визначення специфіки фаху (О. Бованенко, Г. Васянович, М. Вишневецька, Н. Гатеж, Л. Гарбузенко, В. Денисенко, Л. Лісова, Л. Побережна, І. Сідорова, Лю Сіньтін, Г. Сотська, В. Титаренко, В. Томашевський, Л. Фірсова, В. Ходунова, Г. Шевкун, О. Шумейко) стали підставою для визначення авторської дефініції поняття «естетична культура майбутнього хореографа» як інтегративної, динамічної, відкритої професійно-особистісною властивості фахівця, системоутворювальним компонентом якої є естетична емоційна спрямованість, що мотивує усвідомлення естетичних цінностей-смишлів, естетичний саморозвиток, набуття естетичної компетентності та виявляється в багатоаспектній практичній діяльності (сприймання, оцінювання, виконання та створення хореографічних цінностей згідно з естетичними нормами).

Аналіз наукових джерел і врахування особливостей професійної діяльності фахівців в галузі хореографічного мистецтва дали можливість визначити компоненти естетичної культури майбутніх хореографів, а саме: *аксіологічний* (естетичні цінності-цілі, естетичні цінності-засоби, естетичні цінності-смишлі); *емоційний* (емоційно-естетична чутливість; естетична насолода, естетична емоційна спрямованість особистості), *когнітивно-рефлексивний* (естетико-фахові знання; рефлексія; естетичні знання, здобуті у неформальній та інформальній освіті); *праксеологічний* (естетичне сприймання хореографічного

мистецтва; естетичні оцінювання хореографічного мистецтва; виконання та створення хореографічних композицій відповідно до естетичних норм), взаємопов'язані між собою, уможливлють цілісно схарактеризувати майбутнього хореографа як особистість і як професіонала, виступають орієнтиром у формуванні його естетичної культури.

У другому розділі – **«Особливості формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти»** – визначено критерії, показники та рівні сформованості естетичної культури майбутніх хореографів; теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти; спроектовано організаційно-методичну модель формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти.

Відповідно до визначених компонентів (аксіологічного, емоційного когнітивно-рефлексивного, праксеологічного) естетичної культури майбутніх хореографів схарактеризовано критерії та показники сформованості цієї якості: *ціннісно-семантичний* (розвиненість естетичних цілей і засобів, усвідомлення естетичних цінностей-смишлів, умотивованість до розвитку естетичної культури); *емоційно-гедоністичний* (наявність емоційно-естетичної чутливості, прагнення до переживання естетичної насолоди, сформованість емоційно-естетичної спрямованості); *гносеолого-рефлексивний* (міцність естетико-фахових знань, володіння рефлексивними вміннями, прагнення до збагачення естетичних знань у неформальній та інформальній освіті); *діяльнісно-естетичний* (здатність до естетичного сприймання та оцінювання хореографічного мистецтва; виконання танців згідно з естетичними нормами, створення самостійних танцювальних композицій з урахуванням законів краси). Визначення критеріїв та показників естетичної культури майбутніх хореографів дозволило виділити та схарактеризувати низький, середній, високий рівні її сформованості.

Теоретично обґрунтовано і розроблено організаційно-методичну модель формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти, що складається із взаємопов'язаних, взаємодоповнюючих елементів та презентована чотирма блоками: цільовим; теоретико-методологічним; організаційно-процесуальним; результативним (рис.1).

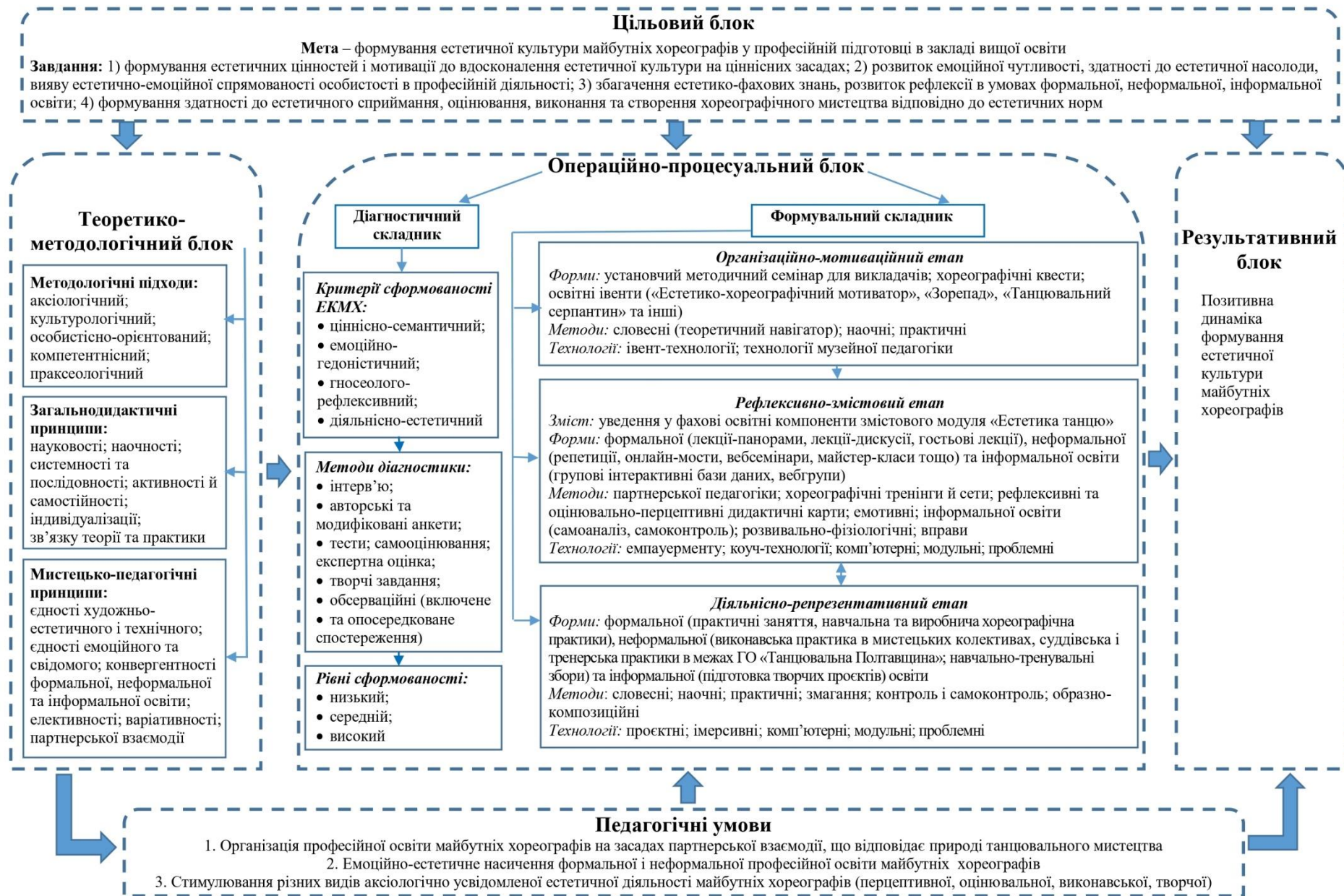

Рис. 1. Організаційно-методична модель формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти

Цільовий блок відображає мету, відповідно до якої вирішувалися завдання, а саме: формування естетичних цінностей і мотивації до вдосконалення естетичної культури на ціннісних засадах; розвиток емоційної чутливості, здатності до отримання естетичної насолоди, вияву естетичної емоційної спрямованості особистості хореографа у професійній діяльності; збагачення естетико-фахових знань в умовах формальної, неформальної, інформальної освіти, формування здатності до рефлексії у процесі хореографічної діяльності; формування здатності до естетичного сприймання і оцінювання хореографічного мистецтва крізь призму естетичних категорій, готовності до виконання та створення хореографічних композицій відповідно до естетичних норм.

Організаційно-процесуальний блок включає діагностичний та формувальний складники. Діагностичний – містить інструментарій для оцінювання компонентів (аксіологічного, емоційного, когнітивно-рефлексивного, праксеологічного) естетичної культури майбутніх хореографів за критеріями (ціннісно-семантичним, емоційно-гедоністичним, гносеолого-рефлексивним, діяльнісно-естетичним) із застосуванням методів їх діагностики (інтерв'ю, авторських модифікованих анкет, тестів, самооцінювання, творчих завдань, обсерваційного (включене та опосередковане спостереження), що дає можливість їх оцінювання на трьох рівнях: високому; середньому; низькому. Формувальний складник відображає послідовність формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці впродовж трьох етапів, кожен з яких містить спектр форм, методів, технологій і змістового контенту, спрямованих на досягнення результативності цього процесу: організаційно-мотиваційний (форми: установчий методичний семінар для викладачів; хореографічні квести; освітні івенти («Естетико-хореографічний мотиватор», «Зорепад», «Танцювальний серпантин» та інші); методи: словесні (теоретичний навігатор); наочні; практичні; технології: івент-технології; технології музейної педагогіки); рефлексивно-змістовий (зміст: уведення у фахові освітні компоненти змістового модуля «Естетика танцю»; форми: формальної (лекції-панорами, лекції-дискусії, гостьові лекції); неформальної (репетиції, онлайн-мости, вебсемінари, майстер-класи тощо); інформальної освіти (групові інтерактивні бази даних, вебгрупи); методи: партнерської педагогіки; хореографічні тренінги й сети; рефлексивні та оцінювально-перцептивні дидактичні карти; емотивні; інформальної освіти (самоаналіз, самоконтроль); розвивально-фізіологічні; вправи; технології: емпауерменту; коуч-технології; комп'ютерні; модульні; проблемні); діяльнісно-репрезентативний (форми: формальної (практичні заняття, навчальна та виробнича хореографічна практики), неформальної (виконавська практика в мистецьких колективах, суддівська і тренерська практики в межах ГО «Танцювальна Полтавщина»; навчально-тренувальні збори) та інформальної (підготовка творчих проєктів) освіти; методи: словесні; наочні; практичні; змагання; контроль і самоконтроль; образно-композиційні; технології: проєктні; імерсивні; комп'ютерні; модульні; проблемні).

Результативний блок моделі містить очікуваний результат – позитивну динаміку формування естетичної культури майбутніх хореографів.

Ефективність упровадження організаційно-методичної моделі формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти забезпечується педагогічними умовами: організація професійної підготовки майбутніх хореографів на засадах партнерської взаємодії, що відповідає природі танцювального мистецтва; емоційно-естетичне насичення формальної і неформальної професійної освіти майбутніх хореографів; стимулювання різних видів аксіологічно усвідомленої естетичної діяльності майбутніх хореографів (перцептивної, оцінювальної, виконавської, творчої).

У третьому розділі – **«Експериментальна перевірка ефективності організаційно-методичної моделі формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти»** – презентовано результати констатувального експерименту; подано опис дослідно-експериментальної роботи з перевірки ефективності впровадження в освітній процес закладів вищої освіти організаційно-методичної моделі формування естетичної культури майбутніх хореографів; здійснено статистичну обробку та аналіз результатів дослідно-експериментального дослідження.

Аналіз стану сформованості естетичної культури майбутніх хореографів, проведений на етапі констатувального експерименту, засвідчили недостатній рівень сформованості означеної якості, що підтверджується переважанням двох рівнів – низького й середнього. Це дозволило зробити висновок щодо необхідності удосконалення процесу підготовки майбутніх хореографів у закладах вищої освіти. У зв'язку з цим було проведено формувальний етап експерименту, який спрямовувався на впровадження організаційно-методичної моделі формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти та виявлення її впливу на рівні сформованості естетичної культури означених фахівців.

Респондентами контрольної (КГ) та експериментальної (ЕГ) груп дослідження виступили 81 студент спеціальності 024 Хореографія Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, Національного університету фізичного виховання і спорту України, Харківської державної академії культури (факультет хореографічного мистецтва), Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

Експериментальна перевірка організаційно-методичної моделі відбувалася у три етапи і спрямовувалася на формування цілісності й гармонізації усіх складових естетичної культури майбутніх хореографів. Перший – організаційно-мотиваційний – етап підпорядковувався меті формування естетичних цінностей і мотивації до вдосконалення естетичної культури на ціннісних засадах (аксіологічний компонент). Другий –

рефлексивно-змістовий – етап передбачав розвиток емоційної чутливості, здатності до отримання естетичної насолоди, вияву естетичної емоційної спрямованості та рефлексії у професійній діяльності, збагачення естетико-фахових знань в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти (емоційний та рефлексивно-когнітивний компоненти). Третій – діяльнісно-репрезентативний – етап передбачав формування здатності до естетичного сприймання і оцінювання хореографічного мистецтва, готовності до виконання та створення хореографічних композицій відповідно до естетичних норм (праксеологічний компонент).

Результати аналізу формувального етапу експерименту підтвердили значні відмінності у кількісних і якісних показниках рівнів сформованості естетичної культури майбутніх хореографів експериментальної та контрольної груп на початку формувального етапу експерименту і після його завершення, які представлено у табл. 1 та візуалізовано на рис. 2.

Таблиця 1

Узагальнені результати діагностування рівнів сформованості естетичної культури майбутніх хореографів на різних етапах формувального експерименту

Етапи формувального експерименту	ЕГ (n=39)			КГ (n=42)		
	високий	середній	низький	високий	середній	низький
початковий	4	12	23	5	14	23
	10,26 %	30,77 %	58,97 %	11,90 %	33,34 %	54,76 %
заключний	9	20	10	7	17	18
	23,08 %	51,28 %	25,64 %	16,66 %	40,48 %	42,86 %

Отримані результати засвідчили, що відсоток студентів експериментальної групи з високим (з 10,26 % до 23,08 % (+12,82 %)) та середнім (з 30,77 % до 58,97 % (+20,51 %)) рівнями сформованості естетичної культури зріс, натомість із низьким рівнем – зменшився (з 58,97 % до 25,64 % (-33,33 %)). Студенти контрольної групи продемонстрували незначну динаміку рівнів сформованості естетичної культури: високий – 16,66 % (було 11,90 %); середній – 40,48 % (було 33,34 %); низький – 42,86 % (було 54,76 %).

Достовірність узагальнених результатів перевірено за t-критерієм Стьюдента, що засвідчило невипадковість отриманих даних і стало підставою для висновку щодо ефективності розробленої та апробованої організаційно-методичної моделі формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти.

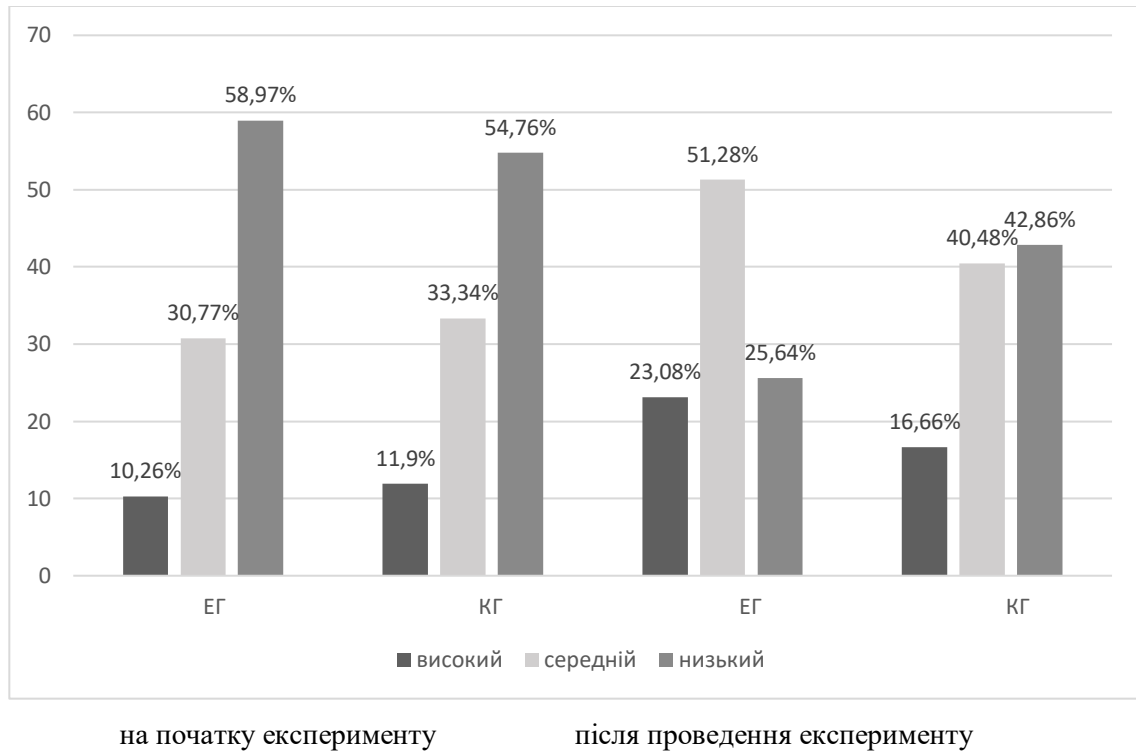

Рис. 2. Порівняльна діаграма рівнів сформованості естетичної культури майбутніх хореографів на початку формувального етапу експерименту та після його завершення

Результати здійсненої дослідно-експериментальної роботи дають право констатувати, що мета наукового пошуку досягнута, завдання виконані, а гіпотеза підтверджена.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне обґрунтування та запропоновано практичне вирішення проблеми формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти. Отримані результати дозволили зробити такі висновки:

1. Теоретичний аналіз вітчизняних наукових праць засвідчив актуальність і значущість проблеми формування естетичної культури майбутніх хореографів. Багатовекторна професійна діяльність сучасного хореографа потребує фахівців, здатних до опанування естетично-чуттєвих образів, стилістики різних танцювальних жанрів, створення хореографічних композицій народно-сценічного, класичного, сучасного танців крізь призму естетичних імперативів, що дозволяє бути ретранслятором хореографічних традицій національної культури, майстром класичних танцювальних практик, носієм інновацій сучасного хореографічного мистецтва.

Доведено, що необхідність формування естетичної культури майбутніх хореографів актуалізує питання їхньої професійної підготовки в закладах вищої освіти, яка визначається як складна динамічна система, що складається з загальної гуманітарної, фахової, психолого-педагогічної, практичної складових і спрямована на формування спектру професійних компетентностей, що забезпечують успішність подальшої хореографічної виконавської і викладацької діяльності.

Виокремлено цінні практики підготовки майбутніх хореографів з урахуванням специфіки розвитку естетичної культури у зарубіжному освітньому просторі (США, Велика Британія, Греція, Норвегія, Німеччина тощо).

2. На підставі студіювання наукових джерел, семантичного аналізу базових категорій дослідження сформульовано авторську дефініцію поняття «естетична культура майбутніх хореографів як інтегративної, динамічної, відкритої професійно-особистісної властивості фахівця, системоутворювальним компонентом якої є естетична емоційна спрямованість, що мотивує усвідомлення естетичних цінностей-смислів, естетичний саморозвиток та виявляється в багатоаспектній практичній діяльності (сприймання, оцінювання, виконання та створення хореографічних цінностей згідно з естетичними нормами). Доведено, що структуру естетичної культури майбутнього хореографа складають аксіологічний (естетичні цінності-цілі; естетичні цінності-засоби; естетичні цінності-сенси), емоційний (емоційно-естетична чутливість; естетична насолода, естетична емоційна спрямованість особистості), когнітивно-рефлексивний (естетико-фахові знання; рефлексія; естетичні знання, здобуті у неформальній та інформальній освіті); праксеологічний (естетичне сприймання хореографічного мистецтва; естетичні оцінювання хореографічного мистецтва; виконання та створення хореографічних композицій відповідно до естетичних норм) компоненти.

3. Визначено критерії та показники сформованості естетичної культури майбутніх хореографів, а саме: ціннісно-семантичний (розвиненість естетичних цілей і засобів, усвідомлення естетичних цінностей-смислів, умотивованість до розвитку естетичної культури); емоційно-гедоністичний (наявність емоційно-естетичної чутливості, прагнення до переживання естетичної насолоди, сформованість емоційно-естетичної спрямованості); гносеолого-рефлексивний (міцність естетико-фахових знань, володіння рефлексивними вміннями, прагнення до збагачення естетичних знань у неформальній та інформальній освіті); діяльнісно-естетичний (здатність до естетичного сприймання та оцінювання хореографічного мистецтва; виконання танців згідно з естетичними нормами, створення самостійних танцювальних композицій з урахуванням законів краси). На основі визначених критеріїв і показників з урахуванням їх змістового наповнення охарактеризовано рівні сформованості естетичної культури майбутніх хореографів – високий, середній і низький.

4. На основі теоретичного узагальнення педагогічного досвіду обґрунтовано педагогічні умови формування естетичної культури майбутніх

хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти (організація професійної підготовки майбутніх хореографів на засадах партнерської взаємодії, що відповідає природі танцювального мистецтва; емоційно-естетичне насичення формальної і неформальної професійної освіти майбутніх хореографів; стимулювання різних видів аксіологічно усвідомленої естетичної діяльності майбутніх хореографів (перцептивної, оцінювальної, виконавської, творчої), які сприяють формуванню вмотивованості до опанування естетично-чуттєвих образів, стилістики різних танцювальних жанрів, створення хореографічних композицій народно-сценічного, класичного, сучасного танців крізь призму естетичних імперативів.

5. Розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено модель формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти, яка є схематичним відображенням пролонгованого у часі процесу формування досліджуваної якості та містить чотири взаємопов'язані блоки: цільовий (мета, завдання); теоретико-методологічний (методологічні підходи та принципи (загальнодидактичні й мистецько-педагогічні); організаційно-процесуальний, який включає два складники: діагностичний (критерії, методи діагностики, рівні) та формувальний (організаційно-мотиваційний, рефлексивно-змістовий, діяльнісно-репрезентативний етапи, кожен з яких містить спектр форм, методів, технологій і змістового контенту); результативний (очікуваний результат). Ефективність упровадження організаційно-методичної моделі формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти забезпечувалося педагогічними умовами. Проведений статистичний аналіз результатів і узагальнення отриманих даних експериментальної роботи засвідчив позитивну динаміку в рівнях сформованості естетичної культури майбутніх хореографів.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми. Подальшого науково-теоретичного та практичного вивчення потребують напрями дослідження, пов'язані з пошуком інноваційного змісту, форм, методів, технологій підготовки майбутніх хореографів; професійного розвитку хореографів-практиків в умовах неформальної й інформальної освіти.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації

1. Горголь, В. П. (2023). Емоційний компонент естетичної культури майбутніх хореографів: сутність, показники сформованості, результати діагностичного експерименту. *Естетика і етика педагогічної дії*. 28. 114–126.
2. Горголь, В. П. (2023). Формування естетичної культури майбутніх хореографів у неформальній мистецькій освіті. *Імідж сучасного педагога*. 6 (213). 144–150.

3. Горголь В. П. (2024). Діагностика аксіологічного компонента естетичної культури майбутніх хореографів. *Молодь і ринок*. 4 (224). 158–162.

4. Горголь, В. П. (2024). Етапи формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладі вищої освіти. *Věda a perspektivy*. 7 (38). 149-162.

5. Горголь, В. П., Горголь, П. С. (2023). Зміст і сутність поняття «формування естетичної культури майбутніх хореографів». *Актуальні проблеми педагогічної галузі знань в умовах євроінтеграції освітнього простору: теорія та практика*. 32–45. Рига: Baltija Publishing.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Горголь, В. П. (2011). Організаційні аспекти підготовки до проведення змагань зі спортивного танцю. В *Проблеми розвитку сучасного хореографічного мистецтва та шляхи їх вирішення* (с. 23-25). Луганськ: Вид-во ЛДІМК.

7. Горголь, В. П. (2013). Принципи і методи управління естетичним вихованням. (М. Гриньова, Ред.). В *Підготовка майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління. Наукова мобільність у програмі «Горизонт 2020» (дії Марії Склодовської-Кюрі)* (с. 24-28). Київ – Полтава: Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка.

8. Горголь, В. П. (2013). Ідеї всебічного розвитку особистості в працях В. О. Сухомлинського. В *Педагогічна майстерність: навчально-методичне забезпечення теорії і технології професійного розвитку вчителя (до 95-річчя від дня народження В. О. Сухомлинського)* (с. 24-26). Полтава: Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка.

9. Горголь, В. П. (2014). Зміст і сутність виховання естетичної культури молоді засобами хореографічного мистецтва. (М. Погребняк, Упоряд.). В *Тенденції і перспективи розвитку світового хореографічного і музичного мистецтва* (с. 165-168). Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка.

10. Горголь, В. П. (2014). Завдання та засоби виховання естетичної культури майбутніх вчителів-хореографів. (М. Гриньова, Ред.). В *Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXI Каршинські читання)* (с. 59-60). Полтава: Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка.

11. Горголь, В. П. (2023). Естетика спортивного бального танцю. (З. Стельмащук, Ред.). В *Мистецтво у нелінійному просторі* (с. 253-256). Тернопіль: Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка.

12. Горголь, В. П. (2023). Місце танцювальних видів спорту у єдиній спортивній класифікації України. (Г. Грибан, І. Мичка, Є. Жуковський, Ред.). В *Актуальні проблеми фізичної культури та спорту* (с. 73-75). Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

13. Горголь, В. П. (2024). Структура естетичної культури майбутнього хореографа. (Г. Сотська, М. Вовк, Ред) В *Неперервна педагогічна освіта XXI століття* (с.40-43). Київ: Талком.

14. Горголь, В. П. (2024). Формування естетичної культури майбутніх хореографів у закладах вищої освіти на засадах партнерської педагогіки. В *Мережева взаємодія Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України та закладів освіти України і зарубіжжя* (с. 66-69). Київ: ДКС-Центр.

15. Горголь, В. П. (2024). Роль естетичної культури у професійній підготовці майбутніх хореографів. (В. Бурназова, В. Григор'єва, А. Омельченко, Ю. Тараненко, Упоряд.) В *Мистецтво та мистецька освіта в сучасному європейському соціокультурному просторі* (с. 50-55). Запоріжжя: БДПУ.

16. Горголь, В. П. (2024). Формування естетичної культури як складова професійної підготовки майбутніх хореографів. В *Тези 76-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»* (с. 418-419). Полтава: Нац. ун-т «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

17. Горголь, В. П. (2024). Організаційно-мотиваційний етап формування естетичної культури майбутніх хореографів у закладі вищої освіти. В *Тенденції і перспективи розвитку хореографічного мистецтва у контексті культурно-освітніх процесів* (с. 138-141). Полтава: Нац. ун-т «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

18. Горголь, В. П. (2024). Педагогічні умови формування естетичної культури майбутніх хореографів. В *Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва* (с. 28-32). Херсон - Івано-Франківськ: ХДУ.

Наукові праці, які додатково відображають результати дослідження

19. Горголь, В. П. (2024). *Організаційно-методична модель формування естетичної культури майбутніх хореографів у закладах вищої освіти: методичні рекомендації*. Полтава: НУ «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

АНОТАЦІЇ

Горголь В. П. Формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Київ, 2024.

У дисертації вперше здійснено цілісний аналіз проблеми формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти. За результатами вивчення українських та зарубіжних наукових джерел уточнено сутність поняття «професійна підготовка майбутнього хореографа у закладі вищої освіти» та сформульовано авторську дефініцію

поняття «естетична культура майбутнього хореографа». Схарактеризовано структуру естетичної культури майбутнього хореографа (аксіологічний, емоційний, когнітивно-рефлексивний і праксеологічний компоненти), на основі якої визначено критерії і показники сформованості цієї якості; описано її рівні.

Теоретично обґрунтовано і розроблено організаційно-методичну модель формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці в закладах вищої освіти, що базується на положеннях методологічних підходів (аксіологічний, культурологічний, особистісно орієнтований, компетентнісний, праксеологічний) та містить чотири взаємопов'язані блоки (цільовий; теоретико-методологічний; організаційно-процесуальний; результативний). Схарактеризовано етапи реалізації організаційно-методичної моделі формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці у закладах вищої освіти.

Обґрунтовано педагогічні умови формування естетичної культури майбутніх хореографів у професійній підготовці у закладах вищої освіти (організація професійної підготовки майбутніх хореографів на засадах партнерської взаємодії, що відповідає природі танцювального мистецтва; емоційно-естетичне насичення формальної і неформальної професійної освіти майбутніх хореографів; стимулювання різних видів аксіологічно усвідомленої естетичної діяльності майбутніх хореографів (перцептивної, оцінювальної, виконавської, творчої), що забезпечують ефективність упровадження організаційно-методичної моделі.

Розроблено методичні рекомендації «Організаційно-методична модель формування естетичної культури майбутніх хореографів у закладах вищої освіти» для педагогічних, науково-педагогічних працівників, хореографів-практиків.

Ключові слова: естетична культура, формування естетичної культури, майбутній хореограф, професійна підготовка, заклад вищої освіти.

ABSTRACT

Horhol V. P. The formation of the future choreographers' aesthetic culture in the professional training at higher educational institutions. – Manuscript.

Dissertation for obtaining the scientific degree of Candidate of Pedagogical Sciences, specialty 13.00.04 – «Theory and methods of professional education». – Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, 2024.

In the dissertation, for the first time, a holistic analysis of the problem of the formation of the future choreographers' aesthetic culture in the professional training at higher educational institutions has been carried out. According to the results of Ukrainian and foreign scientific sources study, the essence of the concept «the future choreographer's professional training at a higher educational institution» was clarified and the author's definition of the concept «the future choreographer's

aesthetic culture» was formulated. The structure of the future choreographer's aesthetic culture is characterized (axiological, emotional, cognitive-reflexive and praxeological components), on the basis of which the criteria and indicators of the formation of this quality are determined; its levels are described.

The organizational and methodological model of the future choreographers' aesthetic culture formation in the professional training at higher educational institutions is theoretically justified and developed, which is based on the provisions of methodological approaches (axiological, cultural, personally oriented, competence, praxeological) and contains four interconnected blocks (target; theoretical and methodological; organizational and procedural; effective). The stages of implementation of the organizational and methodical model of the future choreographers' aesthetic culture formation in the professional training at higher educational institutions are characterized.

The pedagogical conditions of the future choreographers' aesthetic culture formation in the professional training at higher educational institutions are substantiated (the future choreographers' professional training organization on the basis of partnership interaction, which corresponds to the nature of dance art; emotional and aesthetic saturation of formal and informal future choreographers' professional education; stimulation of various types of axiologically aware future choreographers' aesthetic activities (perceptual, evaluative, executive, creative), which ensure the effectiveness of the implementation of the organizational and methodological model.

The methodological recommendations «Organizational and methodical model of the formation of the future choreographers' aesthetic culture at higher educational institutions» were developed for the pedagogical, scientific and pedagogical workers, practicing choreographers.

Key words: aesthetic culture; aesthetic culture formation; future choreographer; professional training; higher educational institution.